

призначений священником Кишинівського кафедрального собору Різдва Христового.

У 1880–1890-х продовжував розпочаті ще за часів навчання у КДА наук. студії, гол. предметом яких були молд. історія та церк. старожитності. Новим поштовхом для них стали здійснені за дорученням архієпископа Кишинівського і Хотинського Сергія (Ляпидевського) огляд і підготовка для подання до Імп. Академії мистецтв метрик давніх церков Бессарабської єпархії (28.03–11.04.1887). У подальші роки опублікував кілька оригінальних істор. досліджень, присвячених маловивченим питанням загальної та церк. історії Молдови. Здійснені на підставі вивчення архів. джерел, уперше введені до наук. обігу, та насичені новим фактографічним матеріалом праці М. стали одним із важливих кроків у розвиткові історико-церк. краєзнавства Молдови. З 1890 був чл.-кор. Церковно-археол. тов-ва КДА. З поч. 1890-х брав участь у поповненні Церковно-археол. музею при КДА місцевими археол. знахідками та рукописами.

Упродовж багаторічної сумлінної викладацької діяльності мав численні відзнаки. Був нагороджений орденами Св. Станіслава та Св. Анни 3 ступ.

Разом із дружиною Надією Андріївною (у дівоцтві – Руссо) виховав чотирьох дітей.

Помер на 51-му році життя у Кишиневі після тяжкої тривалої хвороби. Похований на кишинівському Центр. правосл. кладовищі.

Осн. тв.: Молдовлахийские господа из греков, деятельность их на пользу греков и греческого духовенства в связи со стремлением к восстановлению Византийской империи и значение для просвещения румын и православия Румынской Церкви // Кишиневские Ев. – 1883. – Отд. неофиц. – № 17. – С. 574–590; № 19. – С. 653–663; № 21. – С. 733–741; Курковский монастырь в Бессарабии // Там само. – 1896. – Отд. неофиц. – № 7. – С. 217–226; № 8. – С. 246–249; № 9. – С. 278–290; № 10. – С. 311–318; Сказания молдавских летописцев о происхождении молдаван и об основании Молдавского княжества // Там само. – 1898. – Отд. неофиц. – № 11. – С. 342–347; № 12. – С. 380–385; № 13. – С. 413–420; № 14–15. – С. 458–465; Былое Бесса-

рабии // Там само. – 1903. – Отд. неофиц. – № 10. – С. 263–267; № 15–16. – С. 422–434; № 20. – С. 527–545.

Арх.: ІР НБУВ. – Ф. 175. – № 1750; Ф. 304. – Дис. 716; ЦДІАУК. – Ф. 711. – Оп. 3. – Спр. 1212, 1438.

Опубл. дж.: Отчет о состоянии Киевской духовной академии в учебном 1876–1877 году // ТКДА. – 1878. – № 2. – С. 53–55; Протоколы заседаний Совета Киевской духовной академии за 1881–1882 учебный год. – К., 1882. – С. 8–9, 52; Отчет Церковно-археологического общества при Киевской духовной академии за 1892 год // ТКДА. – 1893. – № 5. – С. 155; Преподаватель Кишиневской духовной семинарии священник Е. Е. Михалевич († 21 июля 1901 г.) // Кишиневские Ев. – 1901. – № 15. – Отд. неофиц. – С. 376–379.

Літ.: Пархомович А. М. Список ректоров и инспекторов Кишиневской духовной семинарии за время столетнего (с 31 января 1813 г.) существования ее // Кишиневские Ев. – 1911. – № 27. – Отд. неофиц. – С. 1006–1007; Мандзяк А. С. Рожденный в Гвоздовцах: Елевферий Михалевич // Сокирянщина : Историко-краеведческий альманах. – Вып. 1. – Мінськ; Новодністровськ, 2011. – С. 185–189; Лотоцкий П. А. Административный строй Кишиневской духовной семинарии по уставу 1808–1814, 1867 и 1884 годов // Кишиневские Ев. – 1913. – № 6. – Отд. неофиц. – С. 272.

М. Л. Ткачук

МІЛЯНОВСЬКИЙ Федір Олексійович [рос. Миляновский Федор Алексеевич] (20.09[02.10].1869–28.11.1932), протоієрей, випускник КДА – священнослужитель РПЦ та РПЦЗ, військ. священник, церк. педагог.

Уродженець Херсон. губ., син священника. Після закінчення Одес. ДС (1885–91) обіймав посади наглядача за учнями в Одес. (з 1891) та Херсон. (з 1893) духовних уч-щах. У 1895 рукопокладений у сан ієрея. Рано овдовівши, виховував сина (1897 р. н.). З 1898 служив священником Кирило-Мефодіївської церкви при Одес. ДУ та обіймав посаду секретаря єпархіального архієрея (у 1898–1905 – архієпископа Юстина (Охотіна), у 1905–06 – архієпископа Димитрія (Ковальницького)). Упорядкував збірник «Памятная книжка для духовенства Херсонской епархии» (1902), що містив істор. нарис, відомості про херсон. архієреїв та вікаріїв, єпархіальне управління й установи, духовні навч. заклади, монастирі, церкви, причти, персональний склад духовенства тощо. «За безупречною и полезною службою» в 1906 був

призначений настоятелем Усіхсвятської церкви на Старому кладовищі Одеси.

У 1907–11 навчався у КДА, де отримав ступ. канд. богослов'я (ухвалу Ради КДА від 11.06.1911 затверджено митрополитом Київським і Галицьким Флавіаном (Городецьким) 08.07.1911) та право на здобуття ступ. магістра на підставі захисту друкованої магістерської дис. без складання додаткових іспитів. Рукопис канд. твору «Правительственные меры против раскола при Петре I», що отримав схвальні рецензії професорів КДА В. З. Завитневича та С. Т. Голубєва, зберігається в ІР НБУВ.

Після закінчення КДА з 15.09.1911 призначений штатним священником лінійного корабля «Иоанн Златоуст» і благочинним корабельних церков Чорноморського флоту. З 1912 обіймав посади священника Свято-Володимирського (Адміралтейського) собору та Митрофанівської церкви у м. Севастополі. У 1913 відряджений до 4-ї стрілецької бригади Чорноморського флоту. З 1914 служив настоятелем храму преподобного Сергія Радонезького та законовчителем (з 04.12.1915 – у сані протоієрея) Одес. Сергіївського артилерійського уч-ща, закритого більшовиками у січні 1918 і відновленого у складі Збройних Сил Півдня Росії у листопаді 1919. У 1919–21 був священником і благочинним 1-го армійського корпусу генерала О. П. Кутєпова (належав до регулярних частин армії генерала П. М. Врангеля), разом із яким у листопаді 1920 емігрував із Севастополя до м. Константинополя (нині – м. Стамбул, Туреччина), а звідти – до грец. порту Галліполі (нині – м. Геліболу, Туреччина). Під час «галліполійського сидіння» (1921) призначений старшим священником 1-го армійського корпусу. Заслужив шанобу і любов військ. пастви (за згадками «галліполійців», був для них «олицетворением духовной власти»). 16.07.1921 здійснив чин освячення пам'ятника рос. воїнам у Галліполі.

Восени 1921 разом із корпусом вирушив на Балкани. Оселившись у м. Велико-Тир-

ново (Болгарія), до кінця життя залишався духовним керівником 1-го армійського корпусу. З 1922 був благочинним Тов-ва галліполійців у Болгарії. Друкував дописи у белградській газеті «Русский голос».

Глибоко переживаючи розлуку із батьківщиною, в останні місяці життя перебував у депресивному стані. Трагічно загинув (на 64-му році) під колесами потягу на залізничній станції Велико-Тирново. Похований на рос. ділянці міськ. кладовища м. Велико-Тирново (Болгарія).

У пам'яті сучасників М. залишився «добрым учительным пастырем» (за характеристикою архієпископа Димитрія (Ковальницького)), видатним проповідником, людиною, що поєднувала глибоку правосл. релігійність із широким кругозором.

Осн. тв.: Памятная книжка для духовенства Херсонской епархии. – О., 1902. – CVIII, 278, XXXIV с.; Молчаливые герои (к годовщине гибели «Енисея») // Вестник военного и морского духовенства. – 1916. – № 15–16. – С. 497–498; Три речи, произнесенные протоиереем Феодором Миляновским при освящении памятника в Галлиполи, 16 июля 1921 г. // Вестник Главного правления Общества Галлиполийцев. – № 11–12. – Белград, 1925. – С. 12–14.

Арх.: ІР НБУВ. – Ф. 304. – Дис. 2161; ЦДІАУК. – Ф. 711. – Оп. 1. – Спр. 9988; Оп. 3. – Спр. 3024, 3458.

Опубл. дж.: Справочная книга Херсонской епархии. – О., 1906. – С. 43; Извлечение из журналов Совета Киевской духовной академии за 1910–1911 учебный год. – К., 1911. – С. 601–604, 695–696, 708–710; Б. П. Трагическая кончина о. Федора Миляновского // Возрождение (Париж). – 1932. – № 2744 (6 декабря). – С. 2; Даватиц В. Памяти светлого пастыря // Часовой (Париж). – 1933. – № 97 (5 февраля). – С. 29; Каратеев М. Д. Белогвардейцы на Балканах: воспоминания белого офицера. – Буэнос-Айрес, 1977. – С. 16; Дюкин В. 2-й. Сергиевское артиллерийское училище в годы гражданской войны // Военная быль (Париж). – 1967. – № 86. – С. 13; № 87. – С. 6; Русская армия в Галлиполи / публ. и коммент. В. Лобыцына // Российский Архив: История Отечества в свидетельствах и документах XVIII–XX вв. Альманах. – М., 2004. – Т. XIII. – С. 464, 468.

Літ.: Незабутые могилы: Российское зарубежье: некрологи 1917–1999 в 6 т. / сост. В. Н. Чуваков. – Т. 4. – М., 2004. – С. 551–552; Капков К. Г. Памятная книга военного и морского духовенства Российской империи XIX – начала XX вв.: справочные материалы. – М., 2008. – С. 333.

М. Л. Ткачук, С. Л. Кузьміна